

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXIII.

„GAZETA”iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 8 fl., pe trei luni 5 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 3 franci.
Se primumeră la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administraținea, Piața mare Târgul Inului Nr. 30, etajul I.: Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dușul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 or. v. a. sau 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 216.

Brașov, Vineri 29 Septembrie (12 Octombrie).

1900.

Nou abonament

la

Gazeta Transilvaniei.

Cu 1 Octombrie st. v. 1900

se deschide nou abonament, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii fidei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 24 corone; pe șase luni 12 corone; pe trei luni 6 corone; pe o lună 2 corone.

Pentru România și străinătate. pe un an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50

Abonarea se poate face mai ușor prin mandate poștale.

Administraținea.

Afișătorii cu brevet.

Scim, că în comuna românească Corniareva din comitatul Caraș-Severin s'a întâmplat înainte cu dece zile o turburare la care au jucat rolul principal érași gendarmii ungurești, cari au pușcat fără milă în popor omorînd și rănind mai mulți bărbați și femei.

Motivul? A fost, firesce, tot ne-mulțămirea poporului cu nisce dispozițiuni, ce s'au luat de a-se măsura izlazul comunal. Un inginer a fost însărcinat cu această lucrare, fără ca poporul să fi fost mai înainte prevenit și fără să fi fost informat cu bunăvoință despre scopul acestei măsurări. Bietii ómenii,—cari în cursul timpurilor au devenit tot mai pre-puelnici față cu astfel de dispozițiuni, ce se iau de autorități fără de a-i mai creta și pe ei și a-i mai întreba și de dorința și trebuințele lor — au înțeles, că i-ar fi prescurtat cu izlazul. De aceea s'au adunat în număr mare în Duminica dela 17 (30) Septembrie și s'au dus la casa comunală spre a se informa cine a orânduit măsurarea izlazului, cine a trimis pe inginerul la ei și pentru-ce se face lucrul acesta.

La „antistiă” (primăria) țeranii au fost primiți, se dice, de notarul, care în mod brusc li-au refuzat orice deslușire, timițându-i la inginer. Acesta nici n'a vrut să stea de vorbă cu ei. Atunci s'au reîntors a doua óra la primăria, unde au fost tratați din nou cu aceeași bruschetă. Se dice, că în urma această multimea fiind foarte amărită de tratarea, ce-o întâmpină câți-va din mijlocul lor, au început să bombardeze cu pietrii ferestrele clădirei primăriei. Atunci gendarmii, cari fuseseră recuirăți și sosiseră la fața locului, au făcut întrebuițare de armele lor dând foc asupra mulțimii și cauzând astfel o vîrsare de sânge din cele mai condannabile.

Nu este prima-órá, că se procede în modul acesta crud față cu poporul. Nu ne sunt cunoscute încă toate amănuntele cum s'a petrecut lucrul. Fapt este însă — după cum se raportază, — că au fost uciși pe loc de glónțele gendarmilor patru indiviți, ér dintre cei mulți răniți au mai murit încă doi de-atunci.

Acum se așteptă rezultatul cercetării, cu care a fost însărcinată o comisiă compusă dintr'un jude de instrucțiune, din protonotarul comitatens și dintr'un auditor din partea gendarmeriei.

Asupra rezultatului acestei cercetări nu ne facem iluziuni. Scim din experiență, că în casuri de aceste ter-déuna poporul trage scurta și cei-ce l'au ignorat și tratat réu se fac mai tot-déuna scăpați.

De-ocamdată voim să vorbim în legătură cu cazul trist dela Corniareva de modul cum fôia agitatorică a lui Banffy vorbește despre aceea cercetare și despre pretinsele constatări ale ei de până acum. Este ne mai pomenit cum această fôia banffystă „Magyar Szó” de când s'a înființat ațiță sistematic în contra populațiunei nemaghiare și îndeosebi în contra Românilor. Dacă ar fi dreptate în Țera ungurească, atunci această fôia ar fi trebuit să fiă trasă aprópe dílnic la răspundere de ministeriul public pentru ațițările ei pe cât de temerare, pe atât de réutáciose. Ii stă omului mintea în loc, când vede cu ce mijlóce detestabile agitá acest organ infect șovinist neconcent în contra Românilor. Ca probă servescă ceea-ce scrie cu privire la amintita cercetare judecătórescă în afacerea dela Corniareva.

Spune „Magyar Szó”, că au venit nisce domni români de peste munți din Ardeal, cari s'au dat de învățători și preoți și aceștia au résvrétit poporul din Corniareva. Spune, că cercetarea a dat la lumină, că au fost lățite în popor apeluri, ce s'a dovedit, că s'au tipărit în Bucuresci, în cari țeranii sunt titulați ca „frați” și sunt provocați de „a pune capét tirăniei Maghiarilor”. Atunci „se va puté relua pământul, pe care Maghiarii cu forța l'au rápit dela Români”. Numai țeranii s'afiă „uniți între ei” și s'e se înarmeze cu securi, cóse și cuțite, ca să pustiescă pe tirani. Conducétorii români le vor veni apoi în ajutor cu stégurile. În fine dice, că planul era, ca să fiă omorít inginerul însărcinat cu măsurarea izlazului, apoi să fiă bombardată și d'erimată casa comunală. Țeranii însă ar fi început acțiunea prea curénd...

Póte am fi trecut cu vederea aceste necalificabile minciuni și clevetiri tendențiose ale fanaticilor șovinisti și anarhisti dela fôia banffystă, dacă nu vedeam gróznica lor poveste reproducă într'o telegramă a lui „Neue Freie Presse” din Viena cu rénduri întregi subliniate.

Va să dică calumniilor mincinoase din obscurul „Magyar Szó” li-se dá vînt într'o fôia cum s'ar dice europenescă. Cu ce scop, dacă nu

pentru a ațița și în străinătate în contra Românilor? Ceea-ce voim să scim noi însă este cum se pune guvernul Szell față cu metoda unor ațițări miserabile ca acestea, când acest guvern mereu asigură prin organele sale, că vré să fiă pace și liniște între locuitorii statului fără deosebire de naționalitate și confesiune.

Orí dórá cei dela „Magyar Szó” au vr'un brevet dela d-l Szell, ca să póta turbura liniștea publică prin astfel de ațițări temerare?

Stadiul actual al conflictului cu Bulgaria. Cetim în „P. Lloyd”: Din Bucuresci se anunță, că îndată după reîntórcerea Regelui în Joia trecută s'a ținut în oastelul Peleș un consiliu de miniștri, care s'a ocupat esclusiv cu proiectele financiare ce aveau să fiă prezentate Camerelor. Incât pentru raporturile cu Bulgaria n'a fost motiv ca ele să fiă discutate în acest consiliu de miniștri, deórece afacerea a fost adusă acum pe drumul corect al pertractării penale procesuale și dispoziția, la început iritată în ambele state, începe a se liniști întru óatva.

Insuși ministrul bulgar Ivanciov a încheiat ultima sa împărțășire adresată guvernului din Bucuresci la 27 Septembrie a. c., care — ce-i drept concede încă puțin în privința obiectivă — cu expresiunea speranței în restabilirea „vechei amiciții tradiționale” între ambele țeri.

Guvernul din Bucuresci este satisfăcut, că punctul său de privire a aflat în străinătate pricepere și o dréptă aprețiere. Așa de pildă s'a întâmplat óasta în „Times” din Londra, care a recunoscut espres „deplina corectitate și remarcabila răbdare” a guvernului Regelui Carol pe timpul întregului decurs al crizei și peste óesta a accentuat, că cu tótă camaraderia, care face ca domnitorii statelor balcanice să fiă cu îngăduire reciprocă față cu neajunsurile politice lor, e cu neputință a se pretinde dela un suveran, care se stiméză pe sine, ca să consimtă, când fratele său princiar toleréză o societate, care face, ca asasinaarea monarhilor învecinați să formeze o parte a programului ei.

D. Marghiloman la Berlin.

Din Berlin și Viena se telegraféză „Agenției Române” următoarele:

Prințul de Hohenlohe, cancelar al Imperiului, a dat astă-sérá un prând în ónórea d-lui Al. Marghiloman. Printre invitați se aflau d-nii Bülow, Beldiman, ministrul României și personalul legațiunei, precum și d-l Russel, consulul general al României la Berlin.

„Neue Freie Presse” publică un interview al correspondentului său la Berlin cu d-l Al. Marghiloman.

Ministrul român a asigurat, că conflictul româno-bulgar a eșit din fasa sa critică. Cu tot conținutul jienitor al notelor bulgare, cu tótă înarmarea Bulgariei, România n'a chemat sub arme nici un soldat din rezervă. Indată după întórcerea sa la Bucuresci, d-l Marghiloman va trimite la Sofia tóte dosarele instrucțiunei făcute la Bucuresci și care cuprind probe neîndoióse

de activitatea criminală a agitatorilor macedonení.

Dacă guvernul bulgar va pedepsi pe vinovați,—cu atât mai bine; se póte totuși prevedé eventualitatea contrară; dér, în acest oas, guvernul român va lua tóte măsurile necesare pentru siguranța țerii.

D-l Marghiloman a desmintit apoi óategorio șgomotul după care revisuirea eventuală a articolului din Constituție cu privire la regență ar fi provocată de intențiunea principelui moștenitor al României de a renunța la Corónă.

O desmintire oficiósă.

Relativ la faimele, ce s'au fost lățit despre o notă austro-rusă, prin care cele două puteri ar fi intervenit în afacerea conflictului româno-bulgar, „Correspondența oficiósă” din Viena publică o desmintire și adecă:

„Politische Correspondenz” desminte óategorio aserțiunile correspondentului bucureștean al díarului „Budapesti Hirlap”, după care prințul de Schönburg, însărcinatul de afaceri al Austro-Ungariei, ar fi remis d-lui Maiorescu o notă de óuprinsul, că Austro-Ungaria și Rusia nu vor tolera nici o schimbare în statul quo din Balcani și ar lăsa pe Bulgaria și pe România singure în cas de conflict armat.

Intr'o altă scrisóre din 5 Octombrie, același correspondent anunță, că díarele române independente se arată fórté iritate de acest demers. El pretinde a sci dela un închipuit om de stat român, în serviciul activ, că inițiativa acestui demers — considerată de România ca jiguitoare — ar fi fost luată la St. Petersburg de contele Goluchowski și că d-l de Landsdorff nu s'ar fi asociat la acest demers decât în contra voinței sale și numai în urma stăruințelor repetate ale Austro-Ungariei; d-l de Landsdorff ar mai fi informat cabinetul din Bucuresci despre această stăruință a contelui Goluchowski.

„Politische Correspondenz” este în măsură să afirme, că nici o notă de acest fel n'a fost remisă în Bucuresci, că nici un demers n'a fost făcut acolo, în sensul indicat de „Budapesti Hirlap”. Guvernul austro-ungar n'a luat inițiativa nici unei declarații de acest fel la St. Petersburg și n'a presintat'o la Bucuresci, nici prin notă, nici verbal, așa că această pretinsă comunicare, ca și consecințele absurde, pe care pretinsul om de stat român în serviciu activ, le deduce, constituie o invențiune lipsită de orí-ce temei și pe care un díar serios n'ar fi trebuit să o reproducă.

Carp asupra situațiunii financiare.

În consfătuirea, ce a ținut'o majoritățile parlamentare din Cameră și Senat Luní séra, președintele consiliului, d-l Petre P. Carp, a luat cuvîntul spre a espune situațiunea financiară a țerii și planurile financiare ale guvernului. Discursul său a fost aprobat și viu aplaudat de cátră senatorii și deputații presentí.

D. Carp arată care este starea precară a finanțelor române și mai ales trebuințele imperiose ale momentului.

Statul român are trebuință de 43 milioane până la 1 Aprilie.

În scop de a acoperi această trebuință, guvernul propune Camerilor proiectul de

ge al modificării impositului asupra beuturilor spirituoase, modificarea impositului personal și convenția cu Disconto-Gesellschaft pentru un avans de 15 milioane asupra venitului monopolului hârtiei de țigară.

Cu aceste legi, și cu cedarea terenurilor petrolifere, care va produce de asemenea la început vre-o 10 milioane, continuă d. Carp, se va pute acoperi o parte din necesitățile actuale, cam la 25 milioane, rămânând ca pentru rest să se ia alte măsuri.

Intre măsurile, care vor fi menite să acopere restul, sunt în primul rând: întrebuițarea capitalului mort pe care îl reprezintă acțiunile Băncii Naționale aparținând statului român.

În această privință, d. Carp spune, că urmăzând tratative cu Banca Națională și cu toate dificultățile ce i-se fac, d-sa speră, că va ajunge la un bun rezultat.

„Sunt împăciuitor din fire, continuă d. Carp, și sper, că ne vom înțelege. Dacă însă cei dela Bancă nu vor înțelege de bună voie, un război nu m-ăsperie, pentru că nu este omenesc admisibil ca o bancă privilegiată de stat să fie instrumentul unui partid în loc să fie al țării”. (Aplauze prelungite).

În fine spre complectarea sumelor trebuitoare până la 1 Aprilie d. prim-ministru spune, că va căuta să facă toate reducerile budgetare posibile.

Budgetul țării se cifrează astăzi la suma de 238 milioane, resursele noastre însă nu ne permit decât un budget maximum de 220 milioane. Această este convingerea tuturor omenilor cunoscători în finanțele țării. Ar trebui deci făcute reduceri budgetare în valoare de 18 milioane.

O experiență, însă, făcută de toți miniștrii de finanțe, este că ori cât patriotism au miniștrii de resort, și ori câtă pricepere, le este imposibil să facă toate reducerile cerute și toți sunt în opunere cu părerile miniștrilor de finanțe.

D-sa singur a examinat bugetele tuturor ministerelor și făcând singur toate reducerile ce sunt posibile, ele nu pot ajunge, decât la cifra de 10, maximum 12 milioane, ori este absolută necesitate de a se limita cheltuielile statului la suma de 220 milioane, trebuiesc deci create încă alte resurse.

În această privință, d-sa face ore-cari studii și speră, că pe iernă să vie cu un proiect, care să aducă îndestularea voită.

Nu trebuie să uităm, că până acum budgetul țării a fost întrebuințat, mai nu mai pentru a-se acoperi trebuințele ordinare, și că ori de câte ori a fost trebuință de a-se cheltui bani pentru satisfacerea unor trebuințe imperioase simțite, s'a făcut apel la emisiuni de rentă.

Acest sistem ne-a adus în starea de astăzi. Toți spunem astăzi, că robinetul rentei trebuiesc închis, mai mult încă, el ne-a fost închis de alții. Timp de cinci ani de aci înainte ne este interzis ori-ce fel de împrumut.

Prin urmare, tot ce putem face în acești cinci ani este să ne gândim la modalitatea convertirii împrumutului și singurele noastre resurse vor fi numai cele budgetare. Deci totă grija noastră trebuie să fie așintită asupra unei întocmiri budgetare normale.

Conservatorii au avut cinstea să salveze de două ori finanțele României pericolitate de alții. Mavrogheni, pentru prima dată, când a întocmit sistemul financiar, care funcționează și astăzi, și Ghermani, sub trecutul guvern conservator, când a scăpat țera de flagelul agiului. Astăzi conservatorii sunt din nou chemați să facă operă de salvare. Sarcina este grea de sigur. „Cred însă”, dice d. Carp, — „d-văstră soști că nu sunt modest — cred că o voiți pute îndeplini.

„Însă, domnilor, cu totă nemodestia mea pentru aducerea la îndeplinire a acestor sarcini, am trebuința de concursul d-văstră și sper că mi-l veți da”.

Dela congresul agrar.

Am amintit ieri, că la 8 Octomvrie s'a deschis în Cașovia congresul agrarilor maghiari. Cu ocaziunea aceasta s'au discutat mijlocele pentru împiedecarea ruinei economice, în deosebi mortalitățile prin care proprietatea mijlocie și mică se potă fi salvată de cămătari și de exploatare dela bursă.

Firesce, congresiștii dela Cașovia au în vedere exclusiv rassa maghiară, a cărei întărire o urmăresc chiar și în paguba celorlalte rase nemaghiare din țera. Această reiese cel puțin din vorbirile tuturor corifeilor, cari s'au întrunit la Cașovia să sal-

veze, veți Dómne, acea clasă a gentrilor maghiari, cari mare parte au căzut în abisul propriilor păcate, ér restul stă la marginea bancrotării.

Oratorii congresului au constatat, că ramurile producției în Ungaria se luptă ați cu criza, drept urmare a răului și nefericirii, că clasa producătoare în Ungaria s'a prăpădit, că pretutindeni numai ambițiunile proste și escrocherii se ved. Vestitul conte Karolyi Sandor a pus în vedere crearea de întovărășiri economice și clasa proprietarilor de mijloc să se organizeze în societăți la sate, orașe și în comitate, ba chiar și în parlament, prin alegerea de deputați, cari să fie aderenți ai agrarismului. S'a primit chiar și o propunere în sensul acesta, dicând, că la viitoarele alegeri dietale să li se pună candidaților condiția, de a urma și apéra programul agrar și de a și-l însuși fără deosebire de partid.

Fost'au și oratorii de aceea, cari au năvălit în contra băncilor române. În privința aceasta s'a cetit un raport al lui György Endre, în care se dice între altele, că micul proprietar maghiar ar fi prigonit de băncile românești, cari dându-i credit pe ipotecă și neachitându-se la timp, banca îi sequestrază pământul și i-l bate la tobă, apoi îl vinde „Valahului”. Vice-spanul Torma lansază marea „problemă națională” ce o cere proprietatea mijlocie în Ardeal. El propune, ca să se vină în ajutor acestei clase a proprietarilor maghiari prin credit ieftin, apoi să se cumpere moșii dela 5—500 jugere, cari ar fi să se dea la indiviți cu garanță de plată și cari pot să jöce un rol în viața publică din comună și comitat. Mai acomodați ar fi pentru acesta, crede el, funcționarii în retragere. — Alt vorbitor e cu totul de părerea lui Torma, dér cere ca în acțiunea aceasta să participe și „Kulturgylt”-ul.

Din toate vorbirile a transpirat nișuința de a ridica proprietatea mijlocie maghiară, de a întări elementul maghiar mai ales în ținuturile locuite de naționalități și de a i-se cere statului să plătescă datoriile „nemeșilor”, că de unde nu au să i inghită „străinii”.

Aici ar fi ajuns „gentrii” maghiari după 30 de ani de constituționalism unguresc. Dér a cui e vina, decât nu a lor și numai a lor? Au jucat pe marele, au emulat în pompă și strălucire cu „aristocrații”, au prădat și risipit averile moștenite și acum s'abiară după ajutorul statului să i scape de pieire, — că de nu îi inghit „străinii”.

Li-au fost par'că rușine să cruțe și să economizeze la timp, ér acum nu le este rușine a cerși. S'eu dör' n'a spus chiar unul din vorbitorii congresului, că decadența clasei mijlocii a proprietarilor maghiari își are isvorul în creșterea superficială a femeii maghiare, „care desprețuesce munca și risipește fără cap”, ér bărbații nu li-au rămas nic' decât înderēt în pompă și splendore esteriöră, făcută cu banii luați dela bănci, ori dobândiți prin vânzare de pământ.

Nu putem săi, ce va aduce viitorul și cum va sări statul în ajutorul acestor „nenorocii” Maghiari. Ni-se pare însă förte la loc constatarea unei foi maghiare, care dice, că adevărindu-se vestea despre aceea, că valoarea pământului proprietarilor maghiari mijlocii este îngreunată cu datoriile de 80—90%, atunci ar fi prea târziu a-se mai sfātu asupra împiedecării căderii lor totale, fiind-că aceasta e ca și fapt implinit. Nici statul, nici nimeni altul nu pöte da avere aceluia, care nu are.

Cronică externă.

Italia. Dacă e să se judecă după tonul diarelor italiene, sub noua egidă a regelui Victor Emanuel III partidele italiene, cari trăiau până acum în raporturi atât de încordate, își vor întinde în viitor mâna de pace, pentru-ca cu atât mai ușor să se ducă în deplinire reformele interioare de cari țera simtelipsă atât de mare. O apariție interesantă e, că bătrânul Crispi, pe care îl răsturnase dela guvern catastrofa armatei italiene la Adua și pe care mult timp poporul îl blăstema cu strigarea: *Crispi a l' in-*

ferno, va păși din nou pe arena politice active. Despre Crispi se dice, că este omul de încredere al regelui și că el a intrat éráși în grația poporului, ceea-ce dovedesce popularitatea de care se bucură Victor Emanuel. Crispi a declarat de curând, că va lua parte activă la lucrările parlamentului, spre care scop se va stabili éráși în Roma, unde și-a închiriat deja o locuință în apropierea edificiului camerei.

Dacă se va adeveri acesta, atunci Crispi are să influențeze éráși asupra politice esteriöre italiene și va împărăscia tot-odată bănuelile unora, după cari Italia ar voi să iese din tripla alianță. „Tribuna” din Roma a și publicat un articol important, în care militază pentru susținerea triplei alianțe și încercă a arăta, că o alianță a Italiei cu Franția va fi absurdă și că tot Italianul cu sentimente monarchiste trebuie să renunțe la un astfel de plan fantastic.

Misiunea italiană, care a plecat să notifice suirea pe tron a lui Victor Emanuel III, a umblat deja pe la apröpe toate curțile europene. În Livadia mai ales a fost primită förte călduros și amical de către Țarul Nicolae, care a declarat generalului Ferrero, că e cu mare alipire față de regele Victor Emanuel, pe care speră a-l visita în scurt timp.

Rusia și Serbia. Guvernul rusesc a numit pe fostul ambasador în Vatican Çaricoff ministru plenipotentiar la Belgrad, drept răspuns la numirea fostului ministru președinte sêrbesc Stojan Novakovic ca reprezentant diplomatic al Serbiei în Petersburg. Prin numirile acestea s'a restabilit éráși contactul diplomatic între Rusia și Serbia. Ne aducem aminte, că antecesorul lui Çaricoff n'a fost chemat anul trecut la o serbare a curții din Belgrad din cauza purtării sale vătămătoare față cu Milan. În urma acesta ministrul plenipotentiar rus a părăsit capitala Serbiei și nu s'a mai reîntors.

Din Franția. Publicistul francesc Francisc de Pressense, redactor la „Temps” și „Aurore”, a publicat în acest din urmă țiar un articol în care acuză pe noul generalisim al armatei francesce, generalul Brugère, că în unire cu naționaliștii complotază, ca să ajungă la putere, derimând republica. Articulul a produs o mare senzație.

— Diarul „Sécle” publică scrisörea decanului facultății de litere din Bordeaux, Stapfer, prin care spune, că atât el, cât și amicii săi vor relua afacerea Dreyfus, cerënd revisuirea procesului „spre onörea Franției și a justiției francesce”.

Din Africa sudică vine soirea, că orașele Vepener, Rouxville și Vyksburg sunt în puterea Burilor. pe cari Englesii i-au gonit spre Sud. Englesii voesc să stabilizească o linie de comunicație prin Statul Oranje cu granița Natalului. — O soire telegrafică din Lourenço-Marquez spune, că în călătoria sa în Europa Krüger va fi însoțit de Eloff și Dr. Heimann.

Alegerile englese. Din Londra se vestesce, că până alaltăieri au fost aleși 333 guvernamentali, 104 liberali și 71 naționaliști irlandesi. — „Daily Telegraph” anunță, că toți membrii cabinetului și-au dat dimisia, însă numai de dragul formei, pentru-ca astfel să se ușureze schimbările planuite în viitoră compunere a cabinetului.

SCRIRILE DILEI.

— 23 Septemvrie v.

Telefon între Seliște și Pétra-albă. Se dice, că din motive strategice mai înalte, ministrul de război comun a ordonat, ca toate stațiunile gendarmeresce de pe frontiera țării să fiă legate prin linie telefonică cu cel mai apropiat oficiu postal. În scopul acesta de vre-o câte-va țile să și luoră cu mare zor la legarea oficiului postal din Seliște cu stațiunea gendarmerescă dela trecătörea pe muntele Pétra-albă. Ca la toate întreprinderile, ce le face statul, așa și la acesta se pöte vedă modul de „crutare” al său. Linia acesta va costa peste

10.000 fl., deöre-ce toți stélpii de pe întrega linie, care trece tot prin păduri, sunt duși dela gara Seliștei.

Statua lui Mircea cel Mare și Vulturul de bronz, care va deora monumentul comemorativ al anexării Dobrogei, au fost expediate din Milano și vor sosi în curând la Galați, de unde vor fi expediate la Tulcea.

Ce se așteptă dela preoți? O fôie ungurescă din Cașovia publică un apel scris de-un mic proprietar maghiar din împrejurimea Cașoviei. Se vede, că el scie ce e sêrăcia poporului și de aceea se întöce cătră preoți și dice: „Mijlocul cel mai potrivit și mai ducător la scop pentru împiedecarea emigrărilor credem a fi înființarea reuniunilor de credit și consum. Bine-cuvântarea acestora pentru sermanul nostru popor se vede cu ochii; aceste mijloce scot pe țărani din ghiarele cămătarilor; îi abat dela cărdume, îi dedau la un mod de cugtare sănătos și i obicnuesc la o viață tréză. O, ce bine ar fi, decât preoții noștri s'ar strigue în adunări și împreună s'ar înțelege asupra celor ce sunt a-se face mână cu mână și pretutindeni pe acest teren. Noi, proprietarii mijlocii — în interesul nostru propriu — ne-am alătura cu trup și suflet la ei!” — Auți'ați și voi, preoți români?

Prima dată a seculului viitor. Din Roma se telegrafază, că în 8 Octomvrie n. Papa a primit în audiență un mare număr de peregrini din Neapol, cari au prezentat Papei drept cadou un condei de aur împodobit cu pietri scumpe și lucrat cu atăta dibăciă, încât e un adevărat cap de operă. Papa s'a bucurat mult de acest dar frumos și, răspunđend la vorbirea conducătorului peregrinilor, acestuia a dis, că cu condeiul acela va scrie prima dată a seculului viitor (adecă 1901).

Lichidarea afacerii Hallier. Ministrul lucrărilor publice a luat dispoșiți pentru plata celei de a treia și ultima rată, în sumă de lei 2.100.000, convenia fostului antreprenor Hallier pentru lucrările esecutate la portul Constanța. Din această sumă se va reține și consemna 750.000 lei, bani sechestrați de cătră d. Costică Manu. Cu această ultimă rată se lichidază definitiv suma de 5.400.000 lei, la care statul a fost condamnat prin sentința tribunalului arbitral. Suma de 1.350.000 se va trimite Băncii Naționale, spre a-o remite la Paris antreprenorului Hallier.

Salinele dela Doftana și Onele Mari. Marți s'a depus la senat un proiect de lege pentru concedarea salinelor dela Doftana (Prahova) și Onele Mari (Vâlcea) în cuprinderea următoare: Art. 1. — Exploatarea de cătră Stat a salinelor dela Doftana din Prahova și Onele Mari din Vâlcea în vederea estragerii sării de consumațiune, încetază dela 1 Aprilie 1901. Art. 2 — Aceste saline se destinază pe viitor pentru exploatare industriale și, spre acest scop, ele pot fi concedate, în condițiunile ce se vor stabili de consiliul de administrație al R. M. S. cu prealabila înouviințare a consiliului de miniștri.

O comisiune de remontă sub președința d-lui colonel Roșanu a plecat luni în Ungaria spre Arad, ca să cumpere un număr de cai necesari cavaleriei române.

Sinucidările din Viena. În Viena se sporesce numărul sinucidășilor în mod surprinđător. Dela începutul lui Ianuarie a. c. și până la finea lui August s'au ivit 382 casuri de sinucideri pe teritoriul poliției; în Iunie numai s'au sinucis 60 de inși. Mai e bătătörea la ochi și împrejurarea, că între cei ce mai mulți își urösc viața sunt tinerii al căror număr creșce din an în an. Dintre tineri și femei cei mai mulți se sinucid aruncându-se jos din înălțimi mari.

Sinuciderea din Iași. Șöala fiilor de militari din Iași a fost țilele acestea teatrul unei sinucideri în împrejurările cele mai dramatice. Elevul de anul al 2-lea Vasile G. Bartolomeu, în vârstă de 19 ani, fiul d-lui inginer silvic G. Bartolomeu s'a sinucis. Acest nenorocit tiner era unul din cei

mai bun elev. El intrase în școală bursier, prenumerat al 30-lea le concours și după un an a reușit a eși al 8 lea. Pe lângă aceasta avea o purtare esemplară, încât profesorii erau încântați de dânsul. Dér tinerul nu era de loc în bune dispoziții, ci trăia retras de colegii săi, și tot-déuna melancolic. Causa acestei melancolii, care se agrava tot mai mult era—dîce „Rom. Jună”, — că părinții lui se găsiu în proces de divorț de mai bine un an și jumătate. Crudă lovitură au suferit prin această copiii și în special băiatul cel mai mare Vasile, care era mai simțitor și iubea mult pe părinții lui. Tot timpul cât a ținut procesul de divorț mahnirea lui Vasile creștea. În Iunie sentința de divorț se pronunță și această sori și mai mult mahnirea băiatului. El necontentit spunea mamei sale, că nu va pute trăi s'o vadă pe dânsa pe drumuri, ér pe tatăl său căsătorit cu o altă femeie. Dér étá, că spre nenorocirea lui, tatăl său aduse în casă îndată după pronunțarea sentinței de divorț pe femeia din cauza căreia divorțase, și această fú cea din urmă lovitură mortală, ce suferi tinerul. El făcu chiar remininări pe față tatălui său pentru-că a înlocuit pe mama sa cu o femeie străină; dér d-l Bartolomeu se infuriá și trată pe fiul său cu multă asprime. De câte-va zile, Vasile era la școală. El scrisse mamei sale o scrisoare prin care-i comunică, că este hotărît să móră. Mama sa alarmată, plecă la Iași, dér se vede, că n'a putut să preîntîmpine nenorocirea.

Șampania din anul acesta. Culesul viilor Champagne s'a început la sfîrșitul lui Septembrie și a atras mulțime de lucrători fără ocupațiune, cari dimineța la 4 ore se presentă pe piețele localităților. Ei sunt tocmiți cu 2 franci pe zi, o pâne, o bucată de brînză și un săculeț de cartofi. Recolta din anul acesta e estra-ordinară atât în privința cantității, cât și a calității. Neguțătorii și comisionarii, cari traverséză tot ținutul cu motorii (trăsuri fără cai) oferă podgorenilor 130 franci pentru butoiul de câte 220—230 litri vin de rënd. Cele mai bune vinuri au dobândit următoarele prețuri: (pentru 200 litri) Hautvilliers 140 fr., Mareuil 200 fr., Dizy 175 fr., Champillon 150 fr., Avise 250 fr. ș. a. în ținutul din *armă neguțătorii germani* au făcut mari cumpărături și au încheiat liferații pe 6 ml cu o premie de 10 centime pentru chilogramul de struguri. Recolta estra-ordinară a anului acestuia nu este atât în favorul podgorenilor, cât mai mult în favorul fabricanților de șampanie, cari la făcarea sticlei de soiul cel mai bun, care se vinde cu 8 fr., câștigă în termen mediu 6 fr. Ei se vor vedé însă, probabil siliți, de-ai scádé prețurile spre a combate concurența ce o fac șampaniei vinurile spumose, aprópe egale în calitate, dela Saumur, a căror consumațiá s'a urcat mult în anii din urmă.

La teatrul național din Iași a izbucnit o grevă a artiștilor din cauza nemulțămirei lor în cesiunea leilor și a retribuțiilor. D-l Ionescu Gion fú delegat de către ministrul instrucțiunii publice a ancheta cazul. Artiștii au decis a trimite un memoriu ministrului Arion, tot-odatá însă cer și ancheta, menținénd greva.

Biciclistul american — a pățit'o. James Hetzel, biciclist american, care a slergat la cursele de Duminecă dela *Velo-tomul* din București se află închis la poliție. Étá cauza: Biciclistul american înainte de a alerga în curse a căutat să facă o combinațiá cu Pucher în modul următor: A luat dela Pucher un inscrip, că dânsul va fi lăsat să ia premiul. În schimb americanul dedia 100 lei d-lui Pucher.

D. Pucher a făcut acest act numai pentru motivul, că americanul nu voia să alerge la curse în alt mod. În curse însă Pucher se ambiționează, numai ia în considerațiá nimic, și bate. Americanul a făcut atunci un scandal enorm spunénd, că el n'a auzit clopotul și alte multe de astea. În cele din urmă l'a căutat pe Pucher tótá nóptea.

Lunt de dimineța s'a dus la domiciliul lui Pucher unde a găsit pe femeia acestuia și fără nici o explicațiá a scos un revolver din buzunar voind s'o impusee. Atunci un lucrător din prăvălie a apucat pe american de mână și chiamând ajutor, au venit cățiva sergenți de oraș și l'au arestat.

La poliția s'a constatat, dîce „Apér.

Naț.", că *acest american e un fel de vagabond, fără nici un act, care să justifice calitatea ce o are.*

Aședarea Evreilor în Palestina. Din Londra vine știrea, că trei-deci de deputați dintre noii aleși au hotărît să cêră Camerei, ca guvernul engles să intervie către Turcia ca să acorde Palestina Evreilor.

Suprimarea diarelor în Finlanda. Guvernatorul general al Finlandei, general Bobakof a suprimat diarul finlandez „Aftonposten” pe motiv, că făcea politică contrară voințelor imperiale. Aceeași sôrta a avut-o ceva mai înainte și pentru același motiv și diarul finlandez „Nya pressen”.

Un grup de iredentisti din Roma au depus la muzeul Garibaldi din Capitoliu o corónă cu colorile italienești îmbrăcate în negru, ca protestare contra serbărilor organizate de municipalitatea din Goritz cu ocazia celui de al patrulea centenar al trecerei comitatului de Goritz și Gradisca la Coróna Austriei.

Reuniunea sodalilor români din Sibiu. Invită la concertul împreunat cu teatru și joc, ce se va arangia Duminecă, în 14 Oct. n. 1900 în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus”. Corurile se dirigéză de d-l Candid Popa, invetător la școală de aplicațiune de pe lângă semin. „Andreian”. O parte a eventualului venit curat e destinată fondului pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare. — Din ședința comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”, ținută la 4 Oct. n. 1900. V. Tordășianu, președinte; I. Apolzan, notar. Inceputul la 7 1/2 ore sêra. Intrarea: de familiá (á 3 per.) 3 cor. 60 b. pentru domni 2 oor. (membrii Reuniunii 1 cor. 60 bani), pentru dame 1 cor. 20 b. etc. Suprasolvirile se vor chita publice.

Program. Concert: 1) „Bagă Dóme luna 'n nor”, cor. mixt cu solo de bariton și bass, de T. Popovici. 2) a) „Cu respect vă salutăm”, b) „La o rundună”, coruri de dame de I. Wiest. 3) „Tot ți-am dîs mândro”, cor bărbătesc, de T. Popovici. 4) a) „Rămăi sănătoasă”, b) „Mândruțiá de demult”, coruri mixte de G. Dima. — Teatru: „Rusaliile”, vodevil într'un act de V. Alexandri. Persónele vor fi reprezentate prin d-nii: E. Bobancu, N. Ișan, N. Stoica, d-na E. Roșca, N. Bratu, S. Duca, P. Imberuș, d-ra E. Călborean, d-ra E. Grindean. În fine dans.

Localul oficial al judecătoriei comunale orașenesci se află începénd dela 15 Octomvrie n. c. „Sub Bucium” (Rosenganger) sub Nr. 16 etagiul I.

Concert. Duminecă, în 14 Octomvrie n. musica orașenescă va concerta la hotel „Europa”. Inceputul la 8 ore. Intrarea 60 baui.

O sêră de cunoștință.

Clușiú, Oct. 1900.

On. Redacțiune! Ca în toți anii, așa și de astă-datá tinerimea universitară română și-a ținut obișnuita „sêră de cunoștință”. Vineri în 5 Octomvrie la orele 8 și 1/2 sêra, sala destul de spațioasă a restaurantului „Biazini” era bine împopulată. Afară de un număr considerabil de tineri de ai noștri, amintim cu bucuriá pe studenții universitari slovaci și sași, cari nici de astă-datá nu au pregetat a ne face plăcerea cu prezența lor.

Intotdêuna a fost datina și tinerimea română și-a ținut de datorință, ca la astfel de ocazii să invite și inteligența noastră, care în Clușiú se urcă la un frumos număr. Dér póte, că și inteligența la rëndul său, totdêuna și-a ținut de laudabilă (?) datorință: ca să nu participe. În consecuență nici acum nu a luat parte! Laudă esepțiilor!

E bine cunoscutá tuturor condamabila discordiá, în care trăese Românii din Clușiú!... Dureros!...

E însă mai dureros, când această învrăjbire are efecte, cari se întind până și asupra tinerimei.

Problema mea însă de astă-datá nu e să resuscit lucruri, cari numai durere ne cauzează, ci intenția imi e să desoriu de-oursul sus numitei sêri.

La orele 8 3/4 sêra se deschide oficioș prin presidentul unanim proclamat, Dr. A. Isacu. Ca un fel de „Dóme-ajută” primele vorbe ale D-sale au fost: cãntãm cu toții: „Răsunetul” și ca dînt'un singur glas izbucnit'a cu putere insuflețitorul nostru imn.

Sub impresia clipelor acestora de evlaviá națională urméză discursul d-lui Dr. Isac. Din inimă curat românescă a vorbit. Sfaturile bune și părintesci n'i-a dat! A și fost viu aclamat prin „Să trăiesc!”

Conform programului, presidentul dá cuvênt, d-lui Aurel Oprea, pres. tinerimei, cari în termeni călduroși salutá puțina inteligență, ce e de față, și mai apoi trece la noii sosiți (cei însoriși pe anul I) și îi salutá și pre aceștia în numele tuturor colegilor săi.

Din partea „embreonilor” răspunde stud. în drept. O. Cernea.

Pe óspeții slovaci și sași îi binevintéză într'o nemțescă avêntată d-l I. Giurgiu stud. jur. La salutul adresat lor, Slovacii răspund prin d-l Jeszensky. A vorbit în limba maternă și deci puține am de dîs. Atăta am înțeles din vorbire, că: Românii, Sașii și Slovacii aceleași drepturi avem de apêrat și aceleași aspirații naționale avem! E aclamat prin dese: „Jivio!” „Nazdar!”

Dintre óspeții sași ia cuvêntul d-l Liess. Ne-a frapat împrejurarea, că în loc de a vorbi nemțesce, d-sa a început'o pe românesc. Norocul îi suride pentru puțin, dér la urma urmelor a întors'o totuși pe nemție, căci bag sãmă mai bine îi venea așa. Ceréndu-și scusele și spunénd, că nu posedé limba românescă, în așa grad, încât să póta ținé o vorbire întrégă, a continuat și a sfêrșit nemțesce.

Atât după vorbirea óspelii slovac, cât și sas, musica a intonat imnurile lor naționale.

Seria oratorilor oficioși se sfîrșise.

De-odatá din tóte părțile se aud strigáte de: „S'audim pe d-l Dr. Alesandru Vajda!” Pentru prima-óră am avut ocaziunea să aud pe d-sa vorbind. Trebuie să constat însă, că rar mi-s'a întemplat să aud o românescă mai frumoasă și nu ourénd voiú uita comparațiá atát de poetică făcută între generațiia noastră și stratul de nea, ce se prelinge în ajosurea stâncei tápișe. A fost furtunos aplaudat!

Frumos a cuvêntat și d-l V. Podóbbá, care în ton lin și bêtărănesc a început'o cu o poveste. Simplă a fost istorióra, dér cu atát mai multă invetătură am cules din ea.

Ca încheiere amintesc în seria discursurilor inspiratele doué vorbiri ale d-lor I. Scurtu și V. Bontescu.

Pentru variațiá între vorbiri au fost întretesute cântece pe violină și cu vocea. Cu cãntecul pe violină ne-au distras d-nii V. Creț, C. Negrea și I. Iuga toți trei tari în ale artei. Ér cu vocea dâșilor puternicó și dulce ne-au delectat d-nii: I. Giurgiu, V. Meruțiú și d-l O. Prádan.

Nu cred, că greșesc, decât sustin mai departe, că declamațiia d-lui V. Bontescu era o poesiá de Coșbuc a fost un punct apropiat de point-ul sêrii.

D-sa și de astă-datá a dat dovadă de o pătrundere mare psihologică și de o bună dosă de temperament artistic...

Sêra de cunoștință din est an a fost o sêră plină de bucuriá și entusiasm. Buna dispozițiá a durat până mai în dorul de zi când apoi ne-am depártat fiá care în piept cu un suvenir, ér în inimă cu o convințiá mai mult!

Primiți, Onoratá Redacțiune, asigurarea profunde mele stime.

Paul.

Situațiia în China.

Atitudinea ostilă a Chinei devine din ce în ce mai amenințátore. Puterile încep acum să primescă convingerea, că China li-a jucat o festă, când simula inolinări de pace.

O dovadă pentru acesta este și faptul, că curtea chineză s'a dus și mai departe în interiorul Chinei, unde organizéză resistentă contra trupelor aliate. Boxerii încep să se pună éráși în mișcare și pretutindeni Chinezii devin tot mai neimpăcați față cu străinii.

În Fucian turburările au izbucnit deja. În tóte localitățile s'au așșat placate, provocând poporațiunea să ucidá pe străini. În Fucian s'a descoperit chiar un complot, care avea de scop masacrarea tuturor misiionarilor și dêrmarea locuințelor lor.

Din Canton se anunță, că 5000 de résculați din asociațiia Sanocvei (Trinității) au bătut trupele imperiale și au ocupat mai multe puncte între golfurile Nirs și Deep, înaintând spre sud. Chiar și provincia *Pecili* se mișcă din nou, deși ea este totul inundată de trupe aliate.

*

Intr'aceea o telegramă din Berlin comunică *planul de réșboiú al lui Waldersee*. După părerea lui Waldersee este absolut imposibil, ca trupele europene să înainteze spre noua residență a curții chineză (*Sinangfu*, din cauza marei depártări și a greutăților de teren. Dimpotrivá Waldersee crede, că ar fi bine, ca provincia *Pecili* să fiá torturată cu fómea. Populațiia provinciei este atát de dêsă, încât e avisată esclusiv la importarea de cereale, ceea-ce Europeanii ar puté să zădărnicescá ușor. Spre scopul acesta ar fi destul să se facă un cerc militar în mijlocul căruia să cadă Pekingul. Astfel Chinezii s'au ar fi siliți să se predea, s'au să atace.

*

Din *Petersburg* se telegraféză, că după un rescript al ministrului rusesc de réșboiú, Țarul a ordonat, ca nici un petec de pãmânt chinez să nu fiá încorporat la Rusia și guvernatorul militar rusesc din Transbaikalia să se mărginescá la mészuri cerute de construirea liniilor ferate în Manduria și de circulațiia neturburată pe riul Amur.

*

Încât privește puterile, o înțelegere deplină nu este nici acum între ele. Propunerea germană nu póte acum cădă în calcul, ér propunerea lui *Delcassé* nu vor s'o primescá tóte puterile. Se vor mai sfátui mult timp, și respiulul acesta va fi folosit de China pentru pregătiri militare estinse.

Literatură.

„Antropomorfisme și Antiantropomorfisme” în limba română de *Nicolae Sulicá*. Sub titlul acesta a apărut în tipografia „A. Mureșianu” în Brașov, interesantul și valorosul studiu al d-lui N. Sulicá, profesor la gimnasiul român din loc, cunoscut și din scrierile sale folklorice-filologice de până acum.

Studiul din care o parte însemnată a fost publicat în foiletonul „Gazetei” a apărut în broșură amplificat și adnotat. Se estinde pe 100 pag., avênd format estetic și tiparul fórté îngrijit. Costá 1 exemplar 40 cr. — Cine cunóșce, cu ce prețuri urcate se vënd scrierile de acest soiú la Germani, Francesi etc., va recunóșce, că prețul de mai sus e fórté ieftin. În limba noastră scrierile de felul acesta sunt rare și studiul d-lui Sulicá se distinge nu numai prin conținutul său bogat și sistematic prelucrat după strictă metodá științifică, ci și prin limbajul său scris la înțelesul tuturor. Îl recomandám iubitorilor de literatura noastră.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Mair.

Cancelaria advocatiálă

a avocatului

Dr. Julius Orendi

e în Strada Porții Nr. 26.

